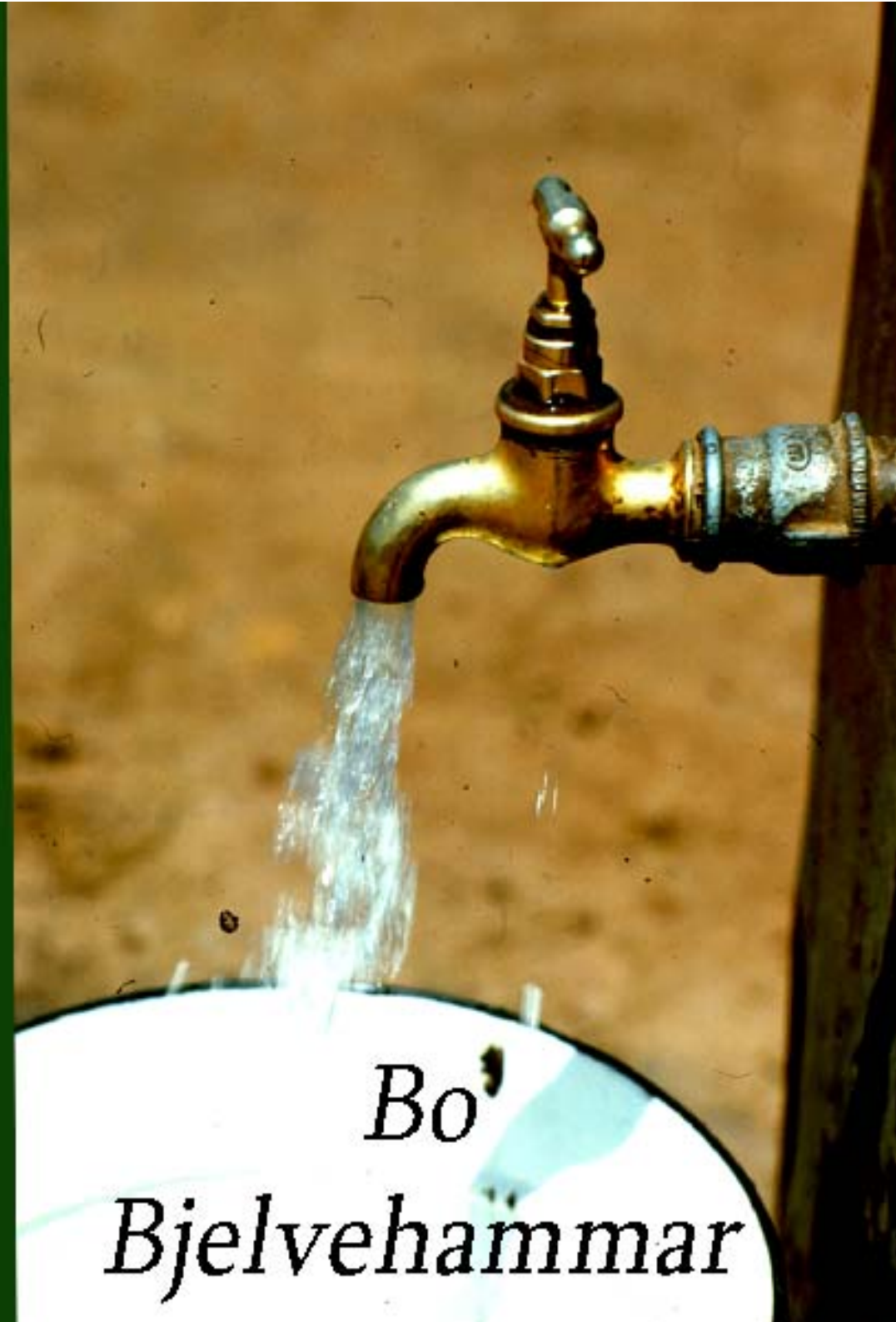

Tage Bengtsson

Bo
Bjelvehammar

Bo Bjelvehammar

Tage
Bengtsson

DENNA BOK FINNS ENDAST I LÄS EN BOK

Tage Bengtsson bär varje dag en basker utan antenn, på antennens plats finns ett betydande hål, efter en ihakning. Baskern är brun till sin grundfärg, men det eviga gnidandet på den och det ständiga av- och påtagandet av huvudbeklädnaden gör att den har antagit en fettblank, gråsvart färg. Baskern är inte tilltalande, men den verkar bekväm för den som den tillhör, Tage Bengtsson säger alltid baskermössa om denna mjuka, låga mössa utan skärm.

Han handlar med det mesta av varor och tjänster. Det han inte kan tillhandahålla med omedelbar verkan, det skaffar han genom sitt väl utvecklade kontaktnät, det innehåller både silvertrådar och svarta strecklinjer. Det rör sig om en mångfald av ting, från ungtjurar och gödhöns till kranbilar och kylskåp av särskilda märken, även som arbetskraft och sprit i skiftande färger och på dunkar av olika storlekar. Tage Bengtsson handlar inte med flytande varor på parfymflaskor och använder inte heller skrivna papper. Han skriver ingenting, han deklarerar aldrig någon inkomst, han arbetar med kontanter och fasta handslag.

Tage Bengtssons söner Hans-Uno och Bertil svarar för leveranser, övriga transporter och indrivning av pengar. De är för att uttrycka det milt, inte kompromissvilliga, de har spår i ansiktet, på ryggen och längs med smalbenen efter förhandlingar och mindre kärleksfulla uppgörelser. På samma sätt är Hans-Unos knäskålar illa tilltygade, av detta följer en sned och vaggande gång. I svåra fall anlitar sönerna en kamrat, Willy, som i sin tur kan koppla in en hel kennel av hjälpredor. De är inga män som man kelar med och smeker på kinderna som oskyldiga, mjuka, små kissemissar.

Tage Bengtsson handlar inte med hästar efter att två gånger ha blivit grundlurad av den fingerfärdige Arvid Lindberg, med den kända dragspelsbörsen. Arvids medhjälpare spöade dessutom upp Tage Bengtssons söner. Under fjorton dagar visade deras kroppar med ansikten upp alla regnbågens färger. De försökte sig på blodshämnd, men resultatet blev en binär opposition. De fick ännu mera stryk eller snarare blev de gruvligt misshandlade. Livet för de båda arbetade på sparlåga efter mötet med Arvids pojkar. De blev tvingade till sängläge.

Tage Bengtssons hy är alltid aningen brunfärgad, hans ögon är brunnistrande, han bär tattarblod i ådrorna. Han använder aldrig starka varor, men kvinnor efter behov, de har ofta olika namn.

Hans bostad, uthus och åkermarker är som ett auktionslandskap, en stapelmarknad eller ett väl sorterat storförråd. Utan en synbar ordning, många kallar det föraktfullt för marknadsgyckel, ett skrotupplag eller ett möghål. Andra ofta långväga gäster prisar det som ett marknadstorg, ett paradiset med intimitetens skatter, där kan finnas en ovärderlig del till ett sportbilsbygge eller en hel motor till en utdöende traktorart. Det är mest män som vallfärdar till denna pilgrimsort. Tage Bengtssons självgående marknadsföring sträcker sig över ett vitt och brett område, han använder inte själv ordet marknad, han talar om handel.

Barn kommer ofta till gården och får då utan betalning låna en kanin eller en kattunge. Det heter lån, men det finns aldrig några krav på någon återlämning. Däremot är det tillåtet, inte bara det, det är ett krav att lämna tillbaka djuret om man inte kan sköta det och ta hand om det på ett bra sätt.

Unga män kommer i andra ärenden till Tage Bengtsson, för att köpa sprit eller för att få adresser till både yngre och äldre kvinnor. Tage Bengtsson delar gärna med sig av sina erfarenheter, ger råd och anvisningar, allt detta kostar ingenting extra. Men allting annat kostar och Tage Bengtsson har bara en affärsidé. Allt ska köpas in, tillverkas eller kommas över till ett så lågt pris som möjligt och avyttras till det högsta pris som den heliga marknaden

tål. Det finns inga anställda i verksamheten, men det finns flera som är verksamma i den. Sönerna får pengar när de behöver och andra behjälpliga får aldrig pengar, men varor som de behöver eller tycker om. Tage Bengtsson är snäll och generös mot dem som hjälper honom och många vill hjälpa till.

Han har emellertid en egenhet som stöter bort folk och gör att många drar sig för att komma alltför nära hans lekamen. Han luktar, han känner inte till ordet hygien, han tvättar aldrig sina kläder, han bär dem tills de är odörvidriga och blanka av smuts och fett. Efter avsevärd tid tar han av dem och bränner dem på bål, tillsammans med sopor av alla de slag. En gång varannan månad sker detta och en frän, svartgrå rök söker sig över bygden. Alla vet vad som händer, alla kommenterar vant händelsen, ingen har invändningar, ingen vanlig människa och ingen myndighetsperson. Alla eller de flesta har en kundrelation till Tage Bengtsson, ingen vill stöta sig med honom, det kan vara bra att veta att man kan komma till honom i ett ärende och vid behov få köpa en felande detalj.

Tage Bengtsson köper aldrig nya kläder, han inventerar sina egna lager, ofta inhandlade från dödsbon. Dödsbon är det som han tjänar grova pengar på. Det är naturligt för alla i bygden att anlita Tage Bengtsson, när hem ska lösas upp och skingras, det kan gälla både en liten lägenhet, en villa eller ett betydande hemman. Han om-

besörjer allt, han tar bort allt som ska bort, han städar och putsar till belåtenhet för nya boende. På detta sätt behöver inga andra blandas in, det är bekvämt för alla, som uppskattar denna totallösning och på detta tjänar Tage Bengtsson pengar. Han tar emot allt, ingenting sorteras bort eller kastas, han för allt till sin marknadsplats och sakerna läggs i fyndlådor med otaliga prylar till storslagna priser. Det är ofta varor som han inte har gett en krona för och han säljer många sådana lådor varje vecka. Allt beror på att någon vill ha ett enstaka ting, men det går inte att köpa enskildheter, hela lådan måste köpas och fraktas bort. Bra för alla, men bäst för Tage Bengtssons plånbok. Minst etthundra lådor säljer han varje vecka och vinsten bara på detta under ett år är att räkna i miljoner.

En dag varje år badar Tage Bengtsson, det händer på midsommaraftons morgon, då fyller han ett av sina otaliga lösa badkar med vatten, döljer sin kropp i badskum, röker en fet cigarr och täcker sitt huvud med en hög svart hatt. Det som syns över skumranden, är hans ettrigt röda ansikte, hatten och cigarren. När cigarren är slutrökt, då är badakten färdig och det går då för alla att skåda Tage Bengtssons nytvagna kropp i sin hela nakenhet. Den är inte vacker, inte heller anskrämlig, men den är påtagligt asymmetrisk. Den högra armen och det högra benet är betydligt smalare än lemmarna på motstående sida, den tredje lemmen påminner om en cykelpump, Tage Bengts-

son ser den själv som en både kraftfull och vacker tillgång.

Efter badet klipps håret och skägget kort av sonen Hans-Uno och Tage Bengtsson utför själv vård av sina naglar på tår och fingrar. Det redskap som används är en välbrynt morakniv, som används till att skära rökt skinka och ost med vid helt andra tillfällen. Moraknivens fodral har en vacker utsmyckning med två röda tygtofsar och små fläckrester av renskinn.

Tage Bengtssons kosthållning är utan större variation och nära jorden, potatis, rovor, grönsaker, frukt, grisfläsk, ost och bröd och så saltade ting från den stora silltunnan. En gång varje vecka förser Kristina vid Kvarnen honom med mat. Och hon har gjort det så länge man minns. Tage Bengtsson dricker vatten, aldrig mjölk, öl eller saft av något slag. Vatten innehåller för honom alla de nödvändiga mineraler och salter som en människa behöver. Vatten är heligt för Tage Bengtsson, han har aldrig funderat på kosttillskott, aromterapi, läkarbesök eller hemhjälp. Kristina hjälper honom inte bara med matleveranser, hon tar även bort misspyrdande bölder, behandlar besvärande brännsår och andra svåra märken efter oförsiktigheter. Hon använder de verktyg som är tillgängliga på gården som kniv, tång och en lättare mejsel för att avlägsna djupare liggande ohyra i köttet.

Kristina känner till ordet sterilisera, hon värmer noga sina verktyg före användning. Hon arbetar med lugn och med stor skicklighet, hon använder inga bedövningsmedel. Inte sällan skriker Tage Bengtsson som en gris på väg till skällbadet och hans skrik hörs bort över ängar och mossmarker. Men han är alltid nöjd med Kristinas ingrepp, de står nära varandra som medmänniskor, de är vänner, även om det ordet inte används. De använder inte onödigt många ord för att samtala med varandra, orden finns i deras ansikten, särskilt i deras ögon och kring deras munnar. Kristina har en god ställning bland alla tack vare Tage Bengtssons goda ord om henne. Det som bär alla läkande krafter är inte salvor, kemiska runda piller i färgglada kläder eller helande medier. Det som äger den stora kraften det är vatten och vatten helar Tage Bengtssons hela kropp. Varje dag dricker han runt sex liter vatten från den egna brunnen. Vatten är heligt och brunnen är helig för Tage Bengtsson. Det får absolut inte finnas störningar kring brunnen, inga läckande burkar, inga virkesförråd, inga betande djur och inga små varelser som kaniner och gödtuppar. Tage Bengtsson tycker inte om när någon närmar sig brunnen. Vattnet och brunnen är två ädelstenar i hans liv som han värnar med hela sin kraft. Och när vattnet rinner genom hans strupe, då känner han det i hela kroppen. Och han höjer sitt huvud mot himlen och solen om den visar sig, Tage Bengtsson

grips av en besynnerlig yrsel. Detsamma känner han efter midsommarbadet, han känner det som en rening av både det kroppsliga skalet och det inre mera svårbestämbara.

Det är att notera att Tage Bengtsson använder en salva som ett universalmedel mot yttre avvikelser som förhårdnader, skorvliknande angrepp, insektsbett och torra partier på den vackra kroppen. Det är en cremeliknande gul salva gjord på ringblommor, bivax, rapsolja och några droppar från rosenblommor. Kristina får varje år i uppdrag att skaffa fem burkar att användas under ett år. Tage Bengtsson kan inte leva utan salvan och han gör ivrig reklam för den. Den låga bruna burken med det svarta locket tillhör hans käraste ägodelar. Han använder inte själv ordet salva, han talar alltid om ringblomskräm. Vid högtidliga tillfällen och vid viktiga möten med kvinnor, då smörjer han in sitt ansikte, sina ljumskar och det tredje benet, just med ringblomskräm. Det är som en förförisk och rituell handling och då vet alla i hans närhet vad som är på gång. Om Kristina finns i närheten går hon undan. Hon vill inte höra på hans yviga berättelser före dessa viktiga möten. Hon vet att efteråt är han oftast moloken, vresig och vill vara med sig själv. Men Tage Bengtsson njuter alltid av förberedelserna, av en stor längtan och de megastora förväntningarna. Efteråt är det som det blir, han är inte långsint, han glömmar lätt både misslyckan-

den och tillkortakommanden. Om någon dag är allt glömt.

Tage Bengtsson har inget förhållande till Gud, han tänker inte på själens renhet eller livet efter döden. När han inte finns då får sönerna ta över och driva verksamheten vidare och om det inte går får han finna en annan lösning på hur han ska hantera sitt livsverk. Det är vad han tänker just nu.

Tage Bengtsson är arbetsam, han arbetar alla dagar, han börjar när ljuset kommer och slutar med mörkret. Han har lärt den rytmen av sin morfar, en småbrukare med de bästa korna och de största skördarna i hela bygden. Tage Bengtssons morfar levde nära jorden, han kan fortfarande minnas de ljumma sommarkvällarna, när de gick tillsammans på grässtigarna som slingrade sig mellan vångarna. Morfar gick så sakta i sina träskor, han kunde plötsligt stanna till och känna på jorden, tvinna axen mellan sina fingrar och se mot himlen. De kunde bara stanna, se mot himlen och molnen och morfar kunde berätta om nästa dags väder. Det blev alltid det väder som morfar spådde. När Tage Bengtsson tänker på alla de många dagarna med morfar, då blir hans hjärta och hans huvud fullt av ljus. Han blundar och han ser bilderna framför sig, den första starflocken i storträdet i gränsen mot storbonden Holger Andersson, de ulliga kaninungarna och de små griskadavren på gödselhögen. Och

av någon anledning tänker han på de bortkastade glasresterna, rakbladen och de rostiga cykeldelarna på gårdsgården.

Tage Bengtsson kan känna värmen från morfars hand, han kan fortfarande känna det rent fysiskt och påtagligt, om han bara tänker på det intensivt under en lång stund. Så faller tårarna längs med Tage Bengtssons kinder, som ett sökande regn på slitna betongplattor, där han står ensam i en stor och spretig virkeshög, som sönerna just har tippat av. De såg inte honom, han drog sig undan, han ville vara ensam med morfar och de bilder som han gav till honom. Det är visserligen sant, att även mormor var snäll, men hon krävde en så stor tystnad av honom, för att få läsa i Bibeln i stillhet, för att vila sin trötta kropp, för att skriva brev eller för att lyssna på radion. Det är svårt för ett barn att bara vara tyst och stilla under långa stunder. Tage Bengtsson upplevde att det varade i evigheter, möjligen var det en knapp timme? Det var särskilt under de dagar som morfar arbetade åt andra som timmarna blev långa, morfar måste det för att få extra pengar för att överleva och dessutom för att få låna lantbruksmaskiner av andra större jordägare. De dagarna var inte roliga hos mormor och morfar och stundtals var de så många under skördesäsongen. Morfar var borta så långa dagar. Ibland hade Tage Bengtsson redan somnat när morfar kom hem, men i halvmörkret kunde han se en

skymt av morfars ansikte, märkt av svettspår och solens härjningar, håret låg i tovor. Aldrig, aldrig har Tage Bengtsson någonsin känt att tiden har gått så sakta, han kunde visserligen vara ute och leka, men utan morfar så saknades det alltid något. Gården var inte hel utan morfar, han fick alltid vara med honom i arbetet med djuren och med alla bestyr på åkrarna. Tage Bengtsson kände sig aldrig någon trötthet tillsammans med morfar. Det var hos honom han lärde sig arbetets rytm, arbetets nödvändighet och vattnets helighet. Morfar drack ofta vatten, han sköljde sina händer och sitt ansikte i vatten före varje måltid. Det skedde med stor noggrannhet och morfar talade ofta om det välsignade vattnet och om den korta vilan efter måltiden och efter vattnet. Någon gång kunde de tillsammans ta av sig strumpor och träskor och stiga ner i den grunda bäcken, just vid kastanjeträdet. De stod där stilla en stund, det kalla vattnet omflöt dem, de såg elritsor pila förbi, de kände på bäckens sandiga botten och de sköljde sina ansikten i vattnet. Det är en bild som är så stor och mäktig för Tage Bengtsson, denna med morfar i bäcken. Det är som en berättelse ur den Heliga Boken. Nu ser sällan Tage Bengtsson en bäck, inte heller blåklockor och smultronrevor i dikeskanter, Detta växte överallt på morfars tid, inte heller ser han den sagolikt vackra cikorian, den blåmilda färgen glömmer aldrig Tage Bengtsson. Nu är allt detta borta, rensat och borttagit.

Fyra gånger varje år kör Hans-Uno Tage Bengtsson till mormor och morfars grav. Tage Bengtsson vill vara ensam där en bra stund, plantera nya färska blommor, luckra upp jorden och ansa den låga buxbomshäcken, dessutom tvättar han av och polerar lätt den granitgrå gravstenen. Han sköter om allt som han tror morfar skulle ha gjort. När allt är klart räfsar han ivrigt jorden och singelstenen och så berättar han lågmält för mormor och morfar vad som har hänt under den sista tiden. Han kan även fråga morfar om råd i kniviga frågor och morfar kommer alltid tillbaka med svar i Tage Bengtssons drömmar. Morfar är den person som förekommer oftast i hans drömmar. Så avslutar han varje besök vid graven med att sjunga den psalm som både mormor och morfar älskade.

” Bred dina vida vingar o Jesus,
över mig, och låt mig stilla vila i ve och väl hos dig.
Bli du min ro, min starkhet, min visdom och mitt råd,
och låt mig alla dagar få leva av din nåd.”

När han kommer till Lina Sandells sista ord i den andra versen då gråter Tage Bengtsson och kan knappt fram säga orden ” och låt i frid oss åter till nattens vila gå”.

Om Tage Bengtsson är ensam på kyrkogården sjunger han högt, om det finns andra i närheten mumlar han bara orden, men alltid med sina händer knäppta och med

blicken på namnen på gravstenen. Besöken på kyrkogården är stora högtidsstunder för Tage Bengtsson, de är större än jul och i nivå med midsommarbadet. Det känns i hela kroppen att vara där och efteråt känner han sig helare som människa. Det är något som hör till hans liv och när han inte orkar med detta längre, då kommer hans liv att bli fattigare.

Tage Bengtsson går aldrig till sin mors och sin fars grav, han längtar aldrig dit, han tänker sällan på dem, tvärtom han känner en stor befrielse över att slippa se sin fars namn. Bara att stöta på detta namn kan räcka för att få honom att känna både vämjelse och hat, han vill inte utsetta sig för detta för sin mors skull. Mor kan han fördra.

Allt detta är smärtsamt, men det är så och det blir som det blir. Det är självklart något som lätt plågar Tage Bengtsson, men inte en enda gång har han närmat sig sina föräldrars grav, han har tänkt tanken, men inte fullföljt den, aldrig har han nått fram till den svarta stenen med de gyllene bokstäverna. Det kommer att bli så i Tage Bengtssons liv, han går inte dit.

De dagar som inte Tage Bengtsson arbetar mår han inte bra, han blir kitslig, han sparkar på saker och kastar lösa föremål omkring sig. Arbete helar honom liksom vatten.

Du tycker kanske att det är enformigt att i tid och otid

läsa hela namnet Tage Bengtsson, men så är tilltalet. Ingen säger Tage, ingen säger Bengtsson. Alla säger Tage Bengtsson, även hans söner, de säger aldrig far och det har sin grund i tilltalet av Tage Bengtssons far, Nils A Bengtsson. Han tilltalades med både för – och efternamn och alltid med det stora A-et tillagt.

Tage Bengtsson talar inte gärna om sin far, en plikt-trogen kyrkvård och en betrodd kommunpolitiker. Hans far var ingen god människa, gården fick skötas av barnen och mor. Nils A Bengtsson var en man som pratade med alla, rörde sig dagarna i ända bland folk och fick förtroende hos alla. Men allt prat var tomt och hemma gjorde han bara två saker, klagade på allt och alla och plågade sin omgivning. Minsta sak retade honom till vansinne och han utdelade både hugg och slag, han plågade både husdjuren och barnen. Han åt de bästa matbitarna och det var bara han som fick läsa i ljus på kvällarna. Nils A Bengtsson var inte bara en ond man, han var djävulens budbärare, falskhetens apostel och hyckleriets lärjunge. I sitt hem slog han barnen och i kyrkan klappade han barnen på deras små huvuden som en utsänd frälsare eller snarare en förtvinad diktator. Det finns ingen anledning att ödsla flera ord på Nils A Bengtsson, det finns bara en sak kvar att säga, A-et står för Albin, ett fullständigt löjeväckande namn och ingenting att fästa sig vid.

Tage Bengtsson har inget varuregister, inte heller någon förteckning över tillgängliga tjänster. Inga prislappar finns på någonting. Allt finns i Tage Bengtssons huvud, han är ett unikum att minnas saker, ner till minsta mutter och telefonnummer. Det kan finnas enstaka objekt i Tage Bengtssons samlingar som han inte minns eller känner till, men då är de heller inte värda att hålla reda på.

Tage Bengtsson har samma utvecklade sinne och minne för siffror och telefonnummer som Ernsts meddårar på sinnesslöanstalten. Tage Bengtsson har emellertid ingenting som tyder på någon allvarlig rubbning i huvudet. Han äger både en egensinnighet och en särskildhet, han är på något sätt åtskild från andra både i sitt tal och sina handlingar. Men han ses inte som förryckt och heller inte som en däre. De flesta ser på honom med respekt och ser upp till honom och det verk som han har skapat. Men som alltid är det en omöjlig diskussion att fånga begreppet normalitet och bestämma dess innehåll och omfång. Och på samma sätt se till och bestämma vilka som ska vara innanför gränserna och utanför. Det är inte heller till någon nytta för ett samhälle med alltför många som strävar efter normalitet och ängsligt bevakar gränserna till det så benämnda onormala och med oro ser på avvikelser och promenader i det onormalas gungflyn och träskmarker. Ofta är det de som utmanar normaliteten som vågar ställa de obekväma och opopulära frågorna som

skapar sanna framsteg och utveckling. Normalitet föder ofta stagnation och konservatism, det leder sällan till nytänkande och brytande av nya marker. Normalitetens ängslan leder till rädsla för det nya, det nya blir betraktat med misstro och negativism och de normalas apostlar och profeter kan i sin strid för sitt och för jämvikt och balans ta till rejäla kraftmedel för att både försvara och bevara. Och på alla sätt motverka rubbningar för att få tillbaka den heliga balansen. Naturligtvis är det en falsk och kort-siktig trygghet därför att normaliteten hotas alltid av utmaningar och hot, på något sätt är det bättre att skaffa sig en beredskap och en form av immunitet mot förändringar och avvikelser. De flesta utmaningar går att nonchalera, andra går att vänja sig vid och så måste ett fåtal bearbetas på ett aktivt sätt.

Tage Bengtsson skriver inte, han läser ingenting, möjligen en tidning från gamla tider, som han hittar i sina samlingar. Han ser inte på teve, men genom att han träffar så många människor, så är han förhållandevis väl orienterad om vad som händer omkring honom. Han lyssnar på radio och älskar musik, särskilt klassisk musik och han känner ingen större artist än Jussi Björling. Resa är inte Tage Bengtssons starka och utvecklade sida, men en gång om året åker han och hälsar på sin barndomsvän på sinnessjukhuset. Han lyssnar mest på Ernsts utläggningar

utan slut. Ernst vill inte gärna beröra det gamla, det känns inne i hela kroppen och frestar på. Tage Bengtsson är ingen uppskattad gäst på sjukhuset, han för varje gång med sig inte bara oönskade dofter, utan även små husdjur som irriterar människors kroppar och huvudsvålar. På något sätt uppskattar de båda herrarna dessa årliga träffar och traditionen håller av sig år efter år.

Ernst Trygger och Tage Bengtsson har känt varandra länge, de har följts åt genom livet. Omständigheter och tillfälligheter har gett dem olika liv. Tage Bengtsson betraktar Ernst som en av de mest briljanta hjärnor som han har stött på. En liten del i Ernsts hjärna har blivit störd och taget över Ernsts hela liv, men har kvar sin lärdom och sin vishet och den utvecklas hela tiden. Dessutom äger Ernst en sällsynthet i dagens brusvärld, han kan berätta, detta sällsamma berättande som nu håller på att försvinna och dö ut.

Tage Bengtsson anser Ernsts huvud vara överlägset alla andras på sjukhuset, inte bara de som sitter på de andra dårarna, utan även de hos läkarna och även hos dem där det står professor på namnskylden, bredvid guldpenningarna. Tage Bengtsson har en bestämd uppfattning om de lärda, de har bara en kunskap som är så liten att den knappt är mätbar och endast användbar för ett fåtal. De lärda kan inte heller tala med vanliga människor om det rysligt viktiga, som de råkar veta.

Tage Bengtsson har som vanligt sina egna hypoteser om allting, som här om sjukdomar, behandlingar och förfinade terapier. Han är övertygad om att om Ernst skulle släppas fri och arbeta med honom, kasta alla sövdroger och vara bland goda människor, då skulle han vara nästan som andra, det skulle ta avsevärd tid, men det skulle lyckas.

Men efter de senaste besöken är Tage Bengtsson mera tveksam, det känns som att det har gått för långt med den så benämnda behandlingen, i medikaliseringens spår och i fördärvandet av det friska, förefaller det svårt att komma tillbaka till ett vanligt liv, utanför.

Tage Bengtsson och Ernst pratar bredvid varandra om det mesta. Var och en pratar om sitt, de tycks lyssna på varandra, stundtals sitter de tysta och det är inte till besvär för någon. Ernst vaggar med sin kropp och förefaller lugn. Så är det med människor som känner sig trygga med varandra, tystnaden är inget hot och inget farligt, utan ett kvitto på tillit och vänskap och att två står nära varandra. En tystnad behöver inte mosas sönder av nervöst pladder och nervösa ordbildningar. En trygg tystnad är inte bara ordfattig, den är både mild, len och helande. En otrygg tystnad är som inre skrik och osynliga kramper i huvud och kropp. Som en vind som sliter hårt i håret.

Ernst och Tage Bengtsson undviker att prata om det gamla, det vet båda att det är känsligt och river upp sår

hos Ernst. Om det skulle ske så lämnas sedan Ernst ensam att läka och hela dem på nytt, ingen på anstalten talar med Ernst om hans tidigare liv. Där talas det om annat som mattider, golvpolerering och rätt inställning av alla de goda pillren. Och om arbetet som ska göras i parken, det passar Ernst utmärkt, han trivs att vara ute.

Tage Bengtsson förser Ernst med de pengar, som han behöver, dessutom har han alltid med en låda böcker från ett inkommet dödsbo. Ernst kan aldrig vänta med att se i boklådan, det är det första som han gör när Tage Bengtsson kommer på besök. Ernst kommenterar med olika muttranden böckernas värde för honom, han behåller ett fåtal och resten får Tage Bengtsson ta med sig tillbaka. Han har även alltid med sig en stor flaska vatten från sin brunn och han håller alltid en kort föreläsning om vattnets inneboende krafter och helande värde. Ernst lyssnar uppmärksamt, han tycker om Tage Bengtssons utläggningar och han dricker alltid upp vattnet som han får. Inte för att han är övertygad om vattnets undergörande krafter, men han vill vara sann mot Tage Bengtsson när han frågar om han har druckit upp vattnet.

Dessutom skänker Tage Bengtsson en betydande mängd potatis, grönsaker och frukter åt sjukhuset. De är inte egenproducerade utan inköpta av traktens odlare, för detta är sjukhuset tacksamt och sparar tiotusentals kronor. Det gör det också lättare för inrättningen att stå ut

med Tage Bengtssons odörer och små husdjur. Allt har två sidor. Besöket är alltid bra för Ernst, han blir lugn efter detta och så har han nya böcker att läsa.

När det talas om Tage Bengtsson på bygden är det mycket prat om pengar och det spekuleras ofta kring storleken på pengastocken. Att det gäller otaliga miljoner är alla på det klara med och alla vet också att han ger mycket pengar till enskilda personer och skilda ändamål. Men ingen som tigger och ber om pengar får något bidrag. Kristinas döttrar har fått och får pengar för studier utomlands, han har även gett mycket pengar till sina medarbetares sjuka barn för att kunna genomgå operationer i Frankrike och Schweiz och han ger regelbundet till vattenforskning och vattenprojekt i Afrika.

Tage Bengtsson har inget umgänge med banker, han vill inte veta av kreditkort och andra konstgjorda betalningsmedel. Han handlar bara med kontanter, aldrig med del – och avbetalningar. Det vet alla och de som inte vet det får reda på det med besked, han går aldrig att prata med om detta, då lämnar han personen i fråga och det blir aldrig någon affär om någon vill pruta, Tage Bengtsson blir arg och det blir inte någon affär, även om de senare skulle bli överens. I detta fall är Tage Bengtsson kitslig och känslig.

Tage Bengtssons affärsseder är enkla och liksom hans liv präglas de av raket och ärlighet. Han kan aldrig skydda sig helt mot stölder och lurendrejeri, men han försöker att skydda både sig själv och sin egendom, men det är svårt, hans varor är spridda över flera hundra tunnland mark.

Tage Bengtssons bästa vänner är hans schäferhundar, Göran och Anita. Han har själv fostrat dem och de följer sin husbonde som klisterlappar på en anslagstavla. Två av hans medarbetare accepteras av hundarna och de patrullerar området både dag- och nattetid, men med en noga reglerad oregelbundenhet. Det finns bilder som är lätta att minnas av Tage Bengtssons landskap, som när han tidigt en höstmorgon går med sina hundar i dimman och spåren från en man och två hundar dröjer sig kvar i morgondaggen. Det vita, det grå, det gröna och det våta. Det är en storslagen bild som aldrig går att glömma. En ensling, en solitär i en stor värld av brus och sorl som går där tryggt med sina tankar inför en ny dag. Tage Bengtsson iscensätter aldrig framtidsrevyer, han arbetar i nuet och han låter varje dag vila i sig själv och han kastar sig aldrig över tröskeln till nästa dag i sina tankar. Tage Bengtsson sover tryggt, men han vaknar alltid vid hundarnas skall och vid djurens läten tidiga morgnar. Han känner väl ljuden från tuppen, åsnan och duvorna i sla-

get, särskilt duvornas oro, strax före det att de lämnar sina sovplatser.

De djur som betyder särskilt mycket för Tage Bengtsson säljer han aldrig och vid ett sådant djurs död sörjer han obeskrivligt och länge. Han försöker alltid att skaffa en ersättare så snart som möjligt för att glömma förlusten och för att lina sorgen. Tage Bengtssons favoritdjur är hönsen, han kan vara flera timmar hos sina höns, pyssla om dem, prata med dem och förstärka skyddet mot räv, mård och hök. Hönsens intelligens uppskattar han och han följer med stort intresse den stränga rangordningen i den lilla flocken. Tage Bengtsson tar själv in ägg varje dag och han låter varje år kläcka kycklingar, som han sedan göder och säljer. Ibland kan han fästa sig så vid en ungtupp eller unghöna så mycket att han behåller den själv och låter den få en plats i flocken.

Tage Bengtsson har vapen, trästockar och knivar under sin säng. Ingen vet med bestämdhet hur många vapen han äger, men det är åtskilliga gevär och pistoler. En särskild medarbetare har ansvar för hans säkerhet och skaffar även fram de vapen som han behöver. Det är en ung man som även arbetar för ljusskygga gäng, på detta har Tage Bengtsson inga synpunkter. Han umgås med alla, bara de sköter sig, gör rätt för sig och arbetar, på vilka sätt

och med vilka medel, det bryr han sig inte om. Det är en vid och generös definition med stort omfång. Tage Bengtsson använder inte sina vapen utan särskild anledning, men det kan hända att han mitt i natten bränner av en gevärssalva i luften. Det är vid ytterst få tillfällen, när hundarna visar särskilt stor oro under en längre tid och han hör djuren i hagarna röra sig på ett ovanligt sätt. Då finns det med stor sannolikhet något märkligt som rör sig på området, ett djur eller en människa, som inte ska vara där. Ofta är det en räv, en vildsvinsfamilj eller en envis och närsynt grävling som strövar omkring. Som jag har sagt tidigare är Tage Bengtsson ingen man som har någon kärlek till ord som kvitto och licens, han tar dem ogärna i sin mun.

Tage Bengtsson skriver aldrig, han håller inte på med vykort, brev eller korsord. Men han skriver sin namnteckning på fullmakter, det är ett skönhetsstycke. Sirligt och sakta präntar han ner sitt namn och flera bokstäver har vingar och hela namnet är vackert som en våg mot en snäckskalsstrand. Tage Bengtsson övar för sig själv med att skriva sitt namn, otaliga papper bredvid hans säng vittnar om detta. Däremot är hans tal synnerligen välutvecklat och nyanserat. Han lyssnar med behag på människor som talar vackert, han memorerar gärna ord och vändningar för att kunna använda dem själv. Han har ett

mycket stort intresse för ord och ords användning. Tage Bengtsson övar i ensamhet på sitt tal, han föredrar medarbetare som kan uttrycka sig väl och han uppmuntrar gärna och ofta andra till att läsa och skriva. En av Kristinas döttrar har fått pengar av honom till en kurs i kreativt skrivande, nu arbetar hon med att skriva kortfilmsmanus för den amerikanska marknaden.

Att besöka en myndighet, ett försäkringsbolag eller en bankinrättning överlåter han åt någon betrodd medarbetare. De arbetar med fullmakt. Tage Bengtsson använder alltid ordet medarbetare, aldrig orden arbetare eller anställd. De som gör stora arbetsinsatser för honom belönas rikligt, de kan i undantagsfall få pengar, ofta får de en bil, en köksinredning eller några ungtjurar. De kan behålla det som de får eller omsätta objekten i pengar, detta har Tage Bengtsson aldrig några synpunkter på. De som arbetar för Tage Bengtsson mera tillfälligt och under kortare tid får saker av mindre värde, som de själva väljer. De som arbetar där vet vad som gäller, det vet även alla andra i Tage Bengtssons omgivning. Och det finns ingen som har något ont att säga om vare sig människan eller affärsmannen Tage Bengtsson. Någon enstaka kan säga onda ord men då är det av avundsjuka eller så sägs det av onda människor, som bara vill säga ogott för att skada och smutsa ner. Små människor som är som reptiler, svåra

att komma åt och onödiga att fånga. Tage Bengtsson har en stor svaghet för barn, särskilt för barn som har det svårt och är utsatta. Han planerar att bygga en lekpark och skapa en liten bondgård för barn som lever med en ensam mamma. De ska få komma hit gratis för att leka, kela med djuren och bjudas på bullar och saft. Tage Bengtsson skulle föredra vatten, men han förstår att det skulle verka lite fattigt. Allt ska vara gratis och han ska låta sina medarbetare hjälpa till, så ett även de vuxna får tid att vila, umgås med varandra och ha tid för samtal. De får gärna ta med sig egna matkorgar. Tage Bengtsson har även planer på att bygga enkla övernattningsstugor, eftersom han har så stora och goda virkesförråd på sina marker. Och som sagt ingenting ska kosta något för en besökare.

Tage Bengtsson gynnar även andra projekt för barn, det kan vara inom idrott, friluftsliv, pengar för att ordna musikfester och för resor. Det gäller alltid barn, i få fall ungdomar och aldrig vuxna. Han kräver ingenting tillbaka som reklam på dräkter eller reklamskyltar. Han ger aldrig stöd till datorer och spekulativa spel. Tage Bengtsson förstår inte nödvändigheten av vare sig teve eller dator. Särskilt datorer tycker han är en stor onödighet. Andra får gärna hålla på med både det och annat, men han håller sig borta från sådant som skapar sorl och brus i

hans huvud. Liksom oreda och sådant som föder vilsna och märkliga tankar.

Tage Bengtsson får i sitt arbete höra märkliga berättelser från storstaden som ligger nära och från människors resor ute i världen. Han tar gärna till sig detta och funderar över sakers tillstånd, men helst vill han undvika att höra människor berätta om hot, våld och förluster. Efter en sådan dag med elände går Tage Bengtsson till vila med oro och känner sig inte bra inombords. Efter en sådan dag följer en natt med hemska drömmar, där han själv blir hotad, förföljd och där han lämnas ensam. Efter en sådan natt kommer en morgon i kaos och uppror, först långt framåt dagen är han sig själv igen. Tage Bengtsson tycker inte om att höra dåliga berättelser, de berör honom illa och därför vill han avstå. Av samma skäl värjer han sig mot att se på teve, han vill inte ha kvar krigsbilder i huvudet eller våldsfilmsscener med sig i sängen. Det är inte detsamma med radio, det är skonsammare. Efter en svår natt vill Tage Bengtsson höra mycket på musik, stänga ute allting annat och utplåna det olustiga och det hotfulla.

Tage Bengtsson är ingen kameleont, han skiftar inte färg och skepnad efter vindar och tillfälliga omständigheter. Han är densamma på en lördag som på en tisdag, hans

yttre är lump och smuts och kroppens odörer är de naturliga, svett, unkenhet och allt bottnar i brist på tvål och vatten. Detta är märkligt med Tage Bengtsson, han hyllar vatten som en helande kraft och ett heligt flöde. Men vatten verkar inåt på nervbanor och hjärnsubstanser, vatten för utvärtes bruk är ingenting som tilltalar honom. Han ser inte nyttan och nödvändigheten av att slösa vatten på sådana ting. När han hör berättelser från hemmet, hur de äldre duschas och badas i tid och otid, då ryser hans kropp och han är övertygad om att detta bidrar till att förkorta livet för många. Äldre vill vara ifred, tänka och vila och samtala och lyssna på vackra sånger. Äldre tycker inte om ord som dammsugare, golvpolisher och duschkabin, de vill bara sparsamt bekanta sig med sådana moderniteter. De vill helst slippa detta liksom misshandlad falukorv i vit senapssås och sönderkokta potatisar. Så vill de äldre komma ut i friska luften varje dag, det är det som förlänger livet.

Under en period på tre månader och nio dagar blev Tage Bengtsson en annan, han ömsade skinn och han blev fåfång framför spegeln varje dag. Han ägnade timmar åt att putsa sitt hår, ansa sitt korta skägg, tvätta sin kropp och smörja in sig med oljor och krämer. Han blev en annan, den andre Tage Bengtsson, han bytte inner – och ytterkläder varje dag. Solglasögon blev ett vanligt attribut och

han uppträdde som en herreman mot sina medarbetare och också mot Kristina. Hans personlighet inte bara ändrare nyans, utan färg, han blev kitslig, irriterad på det mesta och ointresserad av arbete. Han kunde sitta långa stunder under kastanjeträdet som i frånvaro och dvala. Dessutom blev han otrevlig mot främmande människor och sa ofta dumma saker till alla, även till barn. Alla blev förundrade och förvånade över denna klyvning, från en snäll och arbetsam man till en ond och fullständigt passiv människa. Alla nära honom förstod hur det stod till och alla kände till orsaken. Den fanns i byn intill, en ensamstående fembarnsmamma, Helena, som råkade komma alldeles för nära Tage Bengtsson. Elden tog sig. Han beskrev denna sagolikt vackra kvinna som ett arabiskt fullblod, hon var inte bara vacker, hon lagade den mest utsökta mat man kunde tänka sig och hon var som en lindanserska i sängen. Tage Bengtsson bara njöt och betalade allt och lite till. Den allmänna meningen var att affären med Helena kostade honom åtskilliga hundra tusen kronor. Under tiden med Helena brydde han sig inte om sitt företag och sina affärer, några trogna medarbetare skötte det hela och sparade undan alla intjänade pengar, på ett hederligt och fläckfritt sätt. Och Tage Bengtsson drack vin, reste, gav gåvor till Helena och hennes barn. Långa perioder visade han sig inte på sin gård, han bodde i en lägenhet nära Helena eller så var han på

resa ute i världen. Han blev plötsligt en världsman som ställde krav på service och servil uppassning i stora städer och han skötte sig förvånansvärt bra i sin nya roll och det mesta går ju att få att fungera om det finns rikligt med pengar som smörjmedel. Och var det något som Tage Bengtsson hade så var det pengar. Det inträffade fullständigt osannolika ting under hans tid med Helena.

Tage Bengtsson badade i Medelhavet och bodde under två veckor på ett lyxhotell i Montesilvano på den italienska östkusten, vid elvatiden på förmiddagen drack han paraplydrink och på samma dag mot kvällen såg han Helena åka skidor i bergen några mil bort. Då njöt han av frisk bergsluft och en kall öl på en enslig taverna. Han rökte varje dag cigarrer av det bästa märke, som gick att få. Han levde ett liv så främmande och så långt från det vanliga, som det går att föreställa sig. Han tänkte bara på Helena och hennes bästa, han hade bara ögon för henne och han berörde aldrig med ett ord sitt andra liv och han tänkte inte på det.

Tage Bengtsson var som förbytt, han var en annan människa och levde ett annat liv. Under långa tider visste ingen på företaget var han fanns, inte med bestämdhet och när de såg honom var han bara frånvarande. Han var inte nåbar, han var bortom sin vanliga värld. Han ville nu inte bli tilltalad av sina egna, frågor från dem bemöttes med

vresigheter och fnysningar. Han ville inte veta av dem, han var en annan och han tillhörde inte längre deras värld. Tage Bengtsson såg ner på de sina, han var en vit övermänniska, han stod över sina undersåtar, de tillhörde en ursprungsbefolkning, som han inte kändes vid och inte hade något släktskap med.

Tage Bengtsson stod nära andra som Friedrich Nietzsche och Leonardo da Vinci. Medarbetarna var aboriginer, Tage Bengtsson var en högre stående människa, en missionär, en kolonizatör, en frälsare, en som visste mera och bättre.

På bara kort tid förändrades allt på företaget, Tage Bengtssons kropp var en annan och innanför skalet levde en annan själ. Många äldre talade om hans far Nils A Bengtsson, de såg fadern i sonen. Denna förvandling är en av de märkligaste som många har skådat i sina levnadsdagar. En boklörd Johan Fjellander, som ofta besöker Tage Bengtssons marker talar om ordet metamorfos, om Franz Kafka och en gammal romare, som nästan ingen känner till. Men några minns namnet Ovidius, men har glömt sammanhanget, namnet sitter som en ortoceratit i en marmorplatta.

Även en saga har ett slut, en sällsynt dimmig måndagsmorgon kommer Tage Bengtsson åter till sitt imperium,

han kommer i taxi och han går direkt in till en av sina sovplatser, han hälsar inte på sina hundar och inte på de två medarbetare som är i tjänst. Det dröjer åtta dagar innan han visar sig ute på sina hemmamarker igen. Han avvisar alla besök, Kristinas mat har han inte rört. Han har druckit vatten och smort sitt ansikte med ringblomskräm. Även andra ställen på kroppen har behandlats med varliga fingrar.

Det börjar att fastställas en ny tideräkning, det är inte tal om tiden efter Kristi födelse, utan tiden efter Helenas försvinnande ur Tage Bengtssons liv. Då börjar en ny tideräkning och Tage Bengtssons tredje liv. Efter tiden i karantän återgår Tage Bengtssons liv till de gamla spåren, först visar det sig i det yttre med lump och band, det blir ännu flera dofter och ännu mera smuts. Ingen parfymflicka finns inom mils avstånd. Det tar betydligt längre tid att återskapa Tage Bengtssons inre, under långa tider blir han mera tystlåten och innesluten i sig själv. Han blir på något sätt frånvarande, han hör till något annat och han är långt från det gamla jaget. Även nu blir han en annan, inte den andre utan den tredje. Allt oftare går han ensam, söker sig gärna bort från andra och åker oftare till mormors och morfars grav, kanske för att hitta tillbaka till det där första livet. Det är uppenbart att han behöver lugn och ensamhet för att reflektera över det som har

hänt och bearbeta allt som han varit med om. Även om han inte själv använder de orden, så är det detta som behövs för att avsluta det gamla, gå vidare och på ett nytt sätt hitta tillbaka till det där andra, gamla vanliga livet. Han behöver tid att tänka, att återhämta sig och komma tillbaka.

Helena visar sig aldrig mera på gården, ihärdiga rykten säger att hon lämnade Tage Bengtsson för en indisk prins med mera pengar än Tage Bengtsson. Alla runt honom tycker att det gamla livet passar honom bäst, han är ingen världsresenär och ingen man för bling-bling-världen.

Helena-affären blev ett bestående minne för Tage Bengtsson, på flera sätt. Efter detta undviker han nogsamt kvinnor, det är bara Kristina som han möter och pratar med på det gamla sättet. Om Kristina skulle försvinna då skulle hans värld rasa. Det är som tidigare mellan dem, de behöver inte använda så många ord för att förstå varandra, det kan räcka med en blick, ett muttrande eller en min för att skapa förståelse. Tage Bengtsson och Kristina står varandra nära på det där fina och naturliga sättet, tillsammans är de aldrig rädda för tystnader, inte heller för pauser. Det är ingenting att frukta. Många år har skapat detta förhållande och Kristina var aldrig det minsta orolig för att han skulle återvända från sin kärleksutflykt.

Men hon visste ingenting om hur lång tid det skulle ta. Kristina berörde aldrig med ett ord det som hade hänt, hon lät det ta sin tid och Tage Bengtsson fick själv bestämma tidpunkten för återtåget över bergen efter en tur nere i dalen, den djupa dalen. När han kom tillbaka kände Kristina det som den friska doften från jord efter ett regn.

Han möter ibland Kristinas barn, frågar om deras liv, han vill att de ska ha det bra och inte fattas pengar. Det är även för Kristinas skull som han frågar, han vill inte att hon ska ha onödiga bekymmer. Han vill inte heller att någon ondska ska drabba henne och hennes barn. Kristina är i sanning en god människa, hon har de bästa egenskaper som en människa kan äga, arbetsamhet, tålmod, tolerans, omtänksamhet och generositet. Kristina är en sällsynt varm, ödmjuk och förstående människa. Hon ber aldrig Tage Bengtsson om någonting, inte om hjälp, inte om pengar. Det är han som frågar och det är Kristina som svarar uppriktigt och sanningsenligt. Hon får den hjälp som hon behöver och de pengar som krävs för ett mer än drägligt uppehälle. Tage Bengtsson har med skärpa sagt till alla sina medarbetare att de på alla sätt ska se till att Kristina har det bra. Försummelse mot detta påbud ger inte hugg och slag, men väl hårda ord och det är ovanligt att sådana kommer från Tage Bengtssons mun. Det är sällsynt, han behöver mycket sällan höja rösten och visa sina svarta ögon. Men alla vet att det kan komma. Om

det nu sker är det ofta sönerna som betar sig illa, visar slarv och oaktsamhet med döda ting, bristande respekt för djur och översitteri mot människor. Allt detta är saker som Tage Bengtsson djupt ogillar och kraftigt fördömer. Han slår aldrig sina söner, men han kan jaga dem med tillhyggen och han kan skälla ut dem med besked.

Men ett är säkert och ska särskilt hållas fram och det är att Tage Bengtsson och Kristina har kommit närmare varandra efter detta med Helena. I ett annat avseende har Tage Bengtssons liv förändrats efter det lilla äventyret, ibland inte ofta, reser han bort några dagar. Det var helt otänkbart tidigare, ingen vet riktigt vart han reser, men många säger att han reser till kurorter och hälsoanstalter, där det finns möjligheter till bad och behandlingar, som hör samman med vatten. Han har själv berättat om resor till Budapest, till södra Tyskland och till Schweiz. Det är med viss oro alla omkring honom ser förvandlingen inför en resa. Ur smutsen och lumpen träder det fram en vit ande, den andre Tage Bengtsson. Och allt blir plötsligt så viktigt med kläder, dofter och uppförande. Även hos andra. Det påpekas både det ena och det andra som har med den personliga hygienens att göra, särskilt hos sönerna. De bryr sig inte, de vet att det är av övergående natur och att allt snart återgår till det gamla. Allt det förändrade är över på några dagar eller någon vecka.

Tage Bengtssons affärsseder ändrar karaktär, han blir hårdare i nyporna och han saltar gärna priserna. Det får till följd att han säljer mindre och att folk söker sig till hans konkurrenter. Han inser att det är fel, men han ändrar sig inte, trots att flera av hans medarbetare påpekar den minskade försäljningen. Intäkterna bara sjunker och efter en tid förstår Tage Bengtsson vartåt det barkar, kunderna överger honom och det talas om den dyre Tage Bengtsson. I folkmun blir han än en gång, den andre, den som man inte handlar hos, det talas bakom ryggen på honom om den girige, den storsinte och den rigide storfursten. Johan Fjellander använder namnet Niccolò Machiavelli.

En dag blir allt för mycket även för Tage Bengtsson, han blir tagen av ödsligheten och tomheten på sina affärsland, han stänger sin anläggning under en vecka och tillverkar egenhändigt en skylt där det står ”stängt på grund av omständigheter”. Tage Bengtsson isolerar sig, han tänker över allt i ensamhet och efter en vecka kommer beskedet, sortimentet återgår inte bara till de gamla priserna, de sänks ytterligare och allt blir till salu under de kittlande orden, ständiga lågpriser. Det dröjer ett bra tag innan kunderna återvänder, alla måste först bli övertygade om att det verkligen är låga priser.

Efter detta med Helena är det en viss ryckighet och insta-

bilitet i Tage Bengtssons handlingar, han är inkonsekvent och otrogen mot sina idéer. Det kommer till en viss lynnighet i hans humör, en retlighet och en plågsam upptagenhet av bagateller. Och så blir han stundtals så upptagen av sig själv och det han säger, det han tycker och det han vill. Det är så främmande för att vara Tage Bengtsson, som tidigare var en så god lyssnare och en så förstående människa inför andras ord och bekymmer. Men det märkliga är att somliga dagar är han som vanligt och då förstår alla omkring honom att det är sådana dagar som det ska föras samtal, ställas krav och ges råd. Så på något sätt neutraliserar omgivningen Tage Bengtssons plötsliga tankepiruetter och små känslomässiga, irrationella språng. Om allt bemöts med tystnad, dör hans ord ut av sig själv, försvinner på en dag och kommer förhoppningsvis aldrig tillbaka mera. Men det är inte helt säkert, Tage Bengtsson har ett särdeles gott minne, han återkommer gärna till en fråga, som han vill driva eller föra upp på agendan. Nu använder inte Tage Bengtsson ett sådant språk.

Efter den korta affären med Helena så finns det en viss oro och osäkerhet kring personen och företagaren Tage Bengtsson. Det härskar inte samma jordnära förutsägbarhet kring honom, medarbetarna märker detta och anpassar sig. De kan trots alla plötsliga ryck leva samma goda liv. Däremot är det svårare att städsla tillfälliga medarbetare, folk gillar inte denna lynnighet hos patronen, hos

fursten. Och det förstår alla, även Tage Bengtsson själv. Nu ska det sägas att det blir bättre, månad efter månad återvänder Tage Bengtsson till sitt gamla jag och han blir på alla sätt lättare att ha att göra med. Men det finns ändå kvar spår i hjärnan efter tiden med Helena och dessa spår leder till märkliga ord och obegripliga handlingar. Det märks även på hundarna, de visar inte samma lugn, de blir mera opålitliga och nervösa. De gör inga märkbara fel, men det märks att det inte är samma gamla relation mellan Tage Bengtsson och hundarna. De ser med andra ögon på honom.

Ingenting är beständigt och varar för evigt, var sak har sin tid, förändringar är inte bara nödvändiga, de är självklara. Detta gäller även Tage Bengtssons imperium, det är inte i nivå med det romerska riket, men det som Tage Bengtsson har skapat under ett liv är både storslaget och imponerande. Det var ju länge tänkt att hans söner skulle ta över och konservera företaget, men det blir allt tydligare att så blir det inte. Hans-Uno har funnit en kvinna, som han lever med, han har blivit en stadsmänniska med särskilda vanor och utstuderade manér. Tage Bengtsson kallar det finheter, han är förstående för sonens liv, men han tycker inte om det. Hans-Uno skulle säkert kunna arbeta kvar i företaget, men han kan inte lägga ner så mycket arbete, som krävs för att driva det vidare och ut-

veckla det. Han kan bli en kugge i maskineriet, men ingen drivmotor. Så är det även för den andre sonen, Bertil, han kan arbeta kvar på samma sätt, men inte vara drivande och inte ta ett stort ansvar. Han vill bli tillsagd vad han ska göra, så utför han det, oftast till full belåtenhet för alla, men Bertil är trött på dagarna, särskilt under den ljusa sommartiden. Han är uppe hela nätterna för att fånga fjärilar, svärmare och andra nattflyn. Han samlar in, artbestämmer, beskriver, tar död på dem och monterar upp objekten. Det har blivit en ansevärd samling på 1473 arter och Bertil får ofta besök från Universitetet av likasinnade. Bertil är inte en enstöring, han är mera av en ensamvarg, en solitär, som lever för sina fjärilar. Han kommer att förbli ensam genom livet, han verkar förnöjsam med det, han klagar aldrig, han är tystlåten och går ofta i sina egna tankar. Bertil är en särdeles lång person med alltför korta byxor, stora fötter och märkligt stora, hornbågade glasögon. När Bertil älgar på i rask takt, då får vanliga människor småspringa för att hinna med honom. Det är en särdeles snäll och hjälpsam person, men han kan aldrig bli en entreprenör och driva någon affärsverksamhet. På sin fritid ägnar han sig åt sång och sjunger i kyrkokören, inte sällan hörs han öva på sin nyckelharpa som han har byggt själv. Bertil är en ovanligt aktiv person och sover bara några timmar per dygn, han sover alltid några korta stunder under den ljusa dagen. Bertil kan allting, eller i alla

fall det mesta, folk i bygden kommer med de märkligaste uppdrag och förfrågningar till honom. Han är en fena på traktorer och lantbruksmaskiner och gör ofta reparationer som är både hållbara och billiga. Bertil begär aldrig någonting för arbetet, han säger att man får betala vad man tycker det är värt. Det blir inga grova förtjänster, men Bertil har det mycket gott ställt. Han lever sparsamt och det mesta av hans pengar går åt till fjärilarna.

När nu Tage Bengtsson funderar på att dra sig tillbaka och lämna över företaget, då förstår han att sönerna inte är aktuella för att ta över. De kan arbeta kvar i företaget, men de kan inte axla något ägaransvar och de kan absolut inte utveckla verksamheten.

Tage Bengtsson får söka andra lösningar och han ser sig då omkring bland sina närmaste och trognaste medarbetare. Och där finns det två, som för länge sedan kom till honom och frågade efter arbete på knagglig svenska. Det var Istvan Kovacs och Alessandro Bernabeo, som hade arbetat sig genom Europa och som av en tillfällighet hade hamnat i Sverige.

Tage Bengtsson lovade dem den gången att de fick prova på under sex månader mot husrum, mat och fickpengar. Nu har de varit där i tjugoåtta år, lever gott och har skapat sig en liten förmögenhet genom sällsynt hårt arbete och genom att ta ett stort ansvar. Tage Bengtsson talar med Istvan och Alessandro om sina tankar och ber

dem fundera. Han tänker själv stanna kvar i företaget, så länge som han själv vill, han ska inte längre ha ett avgörande inflytande, bara hjälpa till, ge råd och göra övergången så smidig som möjlig.

De två sönerna ska stanna kvar i företaget så länge som de själva vill.

Tage Bengtsson känner för varje dag som går en tilltagande trötthet och en växande likgiltighet, han har under i stort sett femtio år arbetat varje dag från morgon till kväll. Det är väl inte helt sant, under den sista tiden har han unnat sig både mindre och större utsvävningar. Men han känner nu att kroppen, men framför allt huvudet måste få vila och han måste unna sig själv lite mera under de år som han har kvar att leva. Han vill resa och uppleva nytt och så vill han lära sig engelska. Han ska anställa en ung man för detta ändamål, en man som även kan delta i hans resor. Tage Bengtsson vill klara sig mera själv i världen och inte stå och gapa som ett fån i katedraler och framför krigsmonument.

Så kommer den dagen då det skrivs ett papper om Tage Bengtssons företags framtid. Istvan Kovacs och Alessandro Bernabeo köper rörelsen och förbinder sig att i alla avseenden arbeta vidare i Tage Bengtssons anda. Och det viktigaste skrivs in i avtalet. Barn ska alltid omhuldas och

vara välkomna, alla som besöker ägorna ska bemötas väl. Hjälpsamhet ska visas dem som ber om råd och hjälp. Kristina och hennes barn ska fortsätta att ha det bra, så länge de lever. Om det finns ekonomiska möjligheter ska det ges stöd åt vattenforskning och brunnen på gården ska vårdas som tidigare. Ärlighet och uppriktighet ska prägla all affärsverksamhet. Nu är de flera saker av dessa som är onödiga att skriva ner för Istvan och Alessandro, men Tage Bengtsson är bestämd på den punkten och vill att det ska vara så, både för sin egen skull och för sina söners skull.

Tage Bengtsson tar inte sin hand från företaget, han finns i allra högsta grad kvar, men lägger sig bara i småsaker. Men han ser till att det nya hakar i, som utskjutande krökböjda spetsar eller som kardborrar, hakar i och fastnar.

Han går omkring på landen som en mysfarbror eller en nätt husgud, han finns där som tidigare, svarar på frågor och gör affärer. Samarbetet mellan honom och de två nya mannarna fungerar på ett utmärkt sätt.

Så anställer Tage Bengtsson en ung mentor, han ska lära honom engelska, kulturhistoria, visa på resmål och följa med honom på resor. Den unge mannen har ett namn, Theo Kasantzas, och han har under långa tider levt med sina föräldrar i flera länder i Europa och under en kortare

tid i Sydamerika. Han talar engelska, tyska, franska, italienska och grekiska flytande och han har en doktorsexamen i konsthistoria. Theo har även mycket goda kunskaper i filosofi, arkeologi och socialantropologi. Han är glad, positiv, krävande och uthållig i sitt arbete med detta råmaterial, som även det har ett namn, Tage Bengtsson.

Den första gemensamma resan gör de till England, de reser runt på den engelska landsbygden och gör även längre besök i Manchester, Liverpool och London. Ett noggrant schema följs varje dag med litterära studier, uttalsövningar, konversation och musiklyssning. Till detta kommer fältövningar. Tage Bengtsson är en mycket flitig elev och när kvällen kommer är det Theo som är tröttest. De blir snabbt nära vänner, mycket beror på att de flera timmar varje dag är åtskilda och alltid har varje kväll och natt för sig själva. De tär inte på varandra och de respekterar varandra.

Tage Bengtsson börjar att resa alltmer, ibland ensam och ibland med Theo. Han vill inte resa och leva efter en viss mall, efter ett förutbestämt mönster. När inte Tage Bengtsson har träffat Theo på ett tag, så känner han det som en nödvändighet att se honom och göra en resa med honom. Och han har även fått möta Theos flickvän Dora, en synnerligen vacker och begåvad kvinna från Island. Tage Bengtsson beundrar både Theo och Dora.

Tage Bengtsson finner det nödvändigt att resa, han förstår att det finns mycket att lära av andra människor, se länders historia och samtid, han tycker mycket om Ungern, Spanien och särskilt Italien, han blir intresserad av de skilda delarnas historia och självständiga liv. Han tycker mycket om det italienska folkets generositet och vänlighet och han älskar italienarens fingerfärdighet i affärer, även om han inte delar deras affärsmoral.

Theo visar honom Grekland både ingående och med entusiasm, det är något som Tage Bengtsson aldrig glömmet, de långa resorna på den grekiska landsbygden och besöken hos Theos släktingar. Stillheten, dofterna och människorna. De bilderna är starkare för honom, än när han står framför de stora antika ikonerna. Och så minns han särskilt den levande musiken på kvällarna på de små restaurangerna i bergen och Theos läsning av dikter vid Kap Sunion. Tage Bengtsson tror att det var några rader av Hjalmar Gullberg, en diktare som han inte känner till så väl.

Men Tage Bengtsson minns Hjalmar Gullbergs dikt-rader om bonden Johan Magnusson, han läste dem någon gång vid morfars grav.

”Födda till dagsverken i skog och mark
en bondes händer – varför blev de valda?
Vem uttrannsakat varför de blev valda?”

När Tage Bengtsson är hemma då arbetar han gärna med barnens park för lek och lekdjurens olika hagar. Han deltar gärna i det dagliga arbetet där, han ger ett handtag där det behövs. Han sköter transporter, han bäddar och städar i de övernattningsstugor som nu finns.

Tage Bengtsson har ingen form av körkort, han kör ofta alla sorter av fordon inne på sitt område, men om det behövs kör han även småärenden på de stora vägarna. Han tycker att han klarar sig bra även på de stora farlederna och han ser ingen risk som förefaller överhängande för medtrafikanterna.

Detta med barnen och barnens lek är det som han utvecklar hela tiden och under sommaren anställer han ungdomar för att vara med barnen lite extra, då tar han även emot flera barn. Under sommaren finns flera nya aktiviteter som musik, trolleri och berättande. Tage Bengtsson tycker att berättandet har trängts undan och han vill gärna att det ska leva upp igen.

Det ska vara ett interaktivt berättande, där barnen är delaktiga och den fria fantasin både får gro och flöda.

Tage Bengtsson vill gärna att i allt som görs ska barnen själva vara med och bli medvetna om sitt eget ansvar, de ska vara aktiva, inte bara sitta stilla och glo.

Bredvid resandet och barnen är det detta med vatten, som upptar Tage Bengtssons tid och engagerar honom. Han

gör en lång resa till skilda länder i Afrika och ser med egna ögon den stora bristen på rent vatten. Och han ser också hur enorma hjälpbehov det finns utifrån, från andra länder, för att nå målet, detta att kunna ge varje barn ett glas rent vatten varje dag. Han reser med Theo, som för noggranna anteckningar om de platser, som de besöker och de konkreta behov som finns. Nu kan inte Tage Bengtsson bli en frälsare eller världsförbättrare, men han kan hjälpa till i liten skala och göra en insats, han väljer särskilt de ensliga byar, där det finns en stark vilja och energi hos invånarna själva, att förändra sin situation. Tage Bengtsson har ingen tilltro till hjälporganisationer, allra minst tror han på dem som säger sig tro på Gud.

Tage Bengtsson sänder även begagnade traktorer och små lantbruksmaskiner till några utvalda byar. Och varje år åker sonen Bertil ner för att följa upp vad som har hänt, han åker med två andra medarbetare. De är välförsedda med reservdelar och reparationsväskor. Det visar sig ofta att fordon och redskap här har helt andra fel än hemma, beroende på jordmån och klimat. Som vanligt klarar Bertil det mesta, men mest njuter han av att han får tid över att fånga fjärilar, som han sedan tar med sig hem. Det är kanske inte alltid efter regelboken och inte heller efter Tullverkets cirkulär för införsel, men Bertil förstår det och gömmer undan godset bakom fodret på sina kläder, som han har i resväskan.

Tage Bengtsson kan tänka sig att i undantagsfall samarbeta med andra bidragsgivare och hjälporganisationer, men som sagt absolut inte dem med religiösa förtecken. Han känner sig inte bekväm med den sorten av människor och tycker inte om deras språk. Två gånger har han samarbetat med möbelkungen Ingvar Kamprad kring ett vattenprojekt i norra Indien, det var ett mycket givande och lärorikt arbete och det gör han gärna om. Det är en sak som Tage Bengtsson djupt ogillar i den här sorten av hjälparbete, det är alltid så många finkladda människor och så mycket papper med förtryckt text. Båda tingen är överdrivna och till väldigt liten nytta. Ett par gånger har han stött på bedagade politiker i dessa sammanhang, de var de allra värsta att ha med att göra och de sämst lämpade för sådana missioner. Byråkratiska effekter och politiska piruetter är det som gör Tage Bengtsson mest nedstämd och högst förbannad.

Hjälpinsatserna ska vara direkta utan mellanhänder och utan en tyngande administration, pengarna ska gå till projektet i fråga och inte malas ner tillsammans med annat i ett stort svart hål, utan kontroll. Detta dränage och läckor på ledningarna gör Tage Bengtsson ledsen och förtvivlad.

Tage Bengtsson ägnar även mycket arbete och stor omsorg åt brunnen på gården, han håller ytorna runt brun-

nen fria och rena och flera gånger per år tömmer han brunnen på vatten och rensar botten. Det är ett stort arbete med enkla redskap, men det är inget arbete som tröttar Tage Bengtsson och det kommer aldrig på tal att någon annan ska hjälpa till med detta viktiga arbete. Brunnen är för honom en helig plats och han tänker med vemod på den dagen, då han inte finns mer. På förfallet och glömskan som han tror kommer att drabba brunnen, ingen annan, inte sönerna och ingen av medarbetarna har visat något som helst intresse för brunnen. I och för sig har de ju inte fått närma sig den heliga källan. Ingen har fått komma i närheten av kultplatsen och ingen har ens fått nudda vid vattnet. Han har haft en fundering att tala med Kristina om brunnen, men den tanken har inte mognat och landat. Han har känt att det inte riktigt har passat sig och han har inte visst riktigt vad han ska säga och vad han kan begära av Kristina

Den tid som Tage Bengtsson lever ska brunnen vårdas och omhuldas på bästa sätt. Det får stanna vid det.

Två gånger varje år, på våren och på hösten, ordnar Tage Bengtsson en loppmarknad på sina ägor. Han arbetar med detta själv och samlar ihop saker från företaget som med lätthet kan undvaras och säljas. Flera veckor håller han på med förberedelser och efter marknaden är det ett stort arbete med att återställa det som blir kvar och till detta

kommer ett omfattande redovisningsarbete. Loppmarknaden kombineras med demonstrationer av gamla traktorer och lantbruksmaskiner och en grupp äldre från byn deltar i tidsenliga kläder och visar upp gamla hantverk och bruksmetoder, som hör till jorden. Det är servering, underhållning, karuseller och lekar för barnen. Det är en stor folkfest, flera tusen vuxna med barn söker sig till Tage Bengtssons ägor och själv hjälper han till där det behövs hela dagen. Överskottet från marknaden går till att utveckla och förbättra barnens lekland, till djurhagarna och till att bygga flera övernattningsstugor. En del av de grejerna som blir kvar skänks till den lokala idrottsföreningens ungdomsverksamhet. Loppmarknaderna hos Tage Bengtsson är en stor händelse i bygden och alla ställer gärna upp och hjälper till.

Under Tage Bengtssons sista levnadsår blir det svåra tider i hans fosterland och som brukligt är, så drabbas de svagaste allra hårdast. Barn och äldre försöker Tage Bengtsson hjälpa, han skänker pengar till extra ransoner till barnen av grönsaker, frukt och mjölk. Han hade själv föredragit vatten, men barn vill inte dricka vatten, vilket är helt obegripligt för Tage Bengtsson. Men han förstår att det är föräldrarnas påverkan och predikningar, som ligger bakom detta. Tage Bengtsson visar sig allt oftare i byns minsta skola, han hjälper till där det behövs och han

är gärna med barnen hela dagar. Han gör enkla reparationer, kör transporter och tar hand om enstaka barn, som behöver lite extra hjälp och omsorg. Det är inte så mycket med detta att läsa, skriva och räkna, det är mera att ge dem uppmärksamhet och att de får veta att de duger, som de är. Ingen har kanske sagt det till dem tidigare, det är bara dessa små enkla ord som behövs. Ord som visar att de blir sedda, tagna på allvar och får veta att någon bryr sig om dem.

Tage Bengtsson har själv fått känna till vad det betyder att inte bli sedd.

De två åren i skolan blir de två sista i Tage Bengtssons liv.